

Основанъ 1916 год.

София, 13 юлий, 1941 год.

Броятъ 3 лева

Брой 136 и 137

16
стр.

ВЕСТНИКЪ НА ВЕСТНИШЕЪ

ИЗДАНИЕ НА ДРУЖЕСТВОТО НА СТОЛИЧНИТЪ ЖУРНАЛИСТИ

49

РАЗКЖСАНОТО ЗНАМЕ

Разказъ отъ Прохоръ Пчински

анатъ за гушата! Всеобща възбуда чувствуваше. Натрапническата сръб-власт потайно вършеше нѣщо, а офицери и войници, въ позата на чер-ри, стѣгаха се да бранятъ заграбе-та земя.
Дойде и многоочакваниятъ день. Си-онитѣ витязи отъ северъ настѣпиха. Въ върховетъ на Осогово ясно се ви-ваше вѣрвата на картечициитѣ. Надъ тѣхъ пролетѣха и лекокрилитѣ жуки, които биеха вѣрно и едно по-уто разрушаваха скрититѣ укрепле-и и картечни гнѣзда.
Дойде най-сетне разплатата! Зароби-нитѣ почнаха да хвърлятъ пушкитѣ да бѣгатъ кой какъдето види. На-дѣтъ поспустна малко сърдцето си, се спотаи изъ домоветъ си, зашо-сърбинитѣ е и подѣлъ и вѣроло-въ. Като бѣга предъ силата на гер-

манцитѣ, сигурно ще си отмѣщава на беззащитното население.
И за хубавото планиско градче Зле-тово тоя пролѣтенъ день донесе мно-го радости. Два деня вече откъмъ планината прелитатъ шуки, чуватъ се далечни топовни бумтежи, а по шо-сето откъмъ Кратово бѣгатъ въ без-редие чиновници и преоблѣчени сръб-ски войници. Народътъ се спотаи въ скривалищата. Дълго се слушаха пи-сци на подплашени жени. Нѣкой чу-пѣше ролеткитѣ на магазинитѣ и гра-бѣше въ бѣгството си стокитѣ. Чува-ха се и отдѣлни пушечни изстрели, които още повече плашеха развѣлну-вания народъ.
Привечеръ шумътъ изъ улицитѣ на градчето поутихна, а малко по-късно профуча по главната улица моторет-ка и спрѣ до една стена. Дѣдо Бо-жилъ, църковниятъ клисаръ, старъ ма-кедонски бѣстъ, по който житейски-тѣ бури бѣха оставили много малко следи, чу необикновения шумъ и се качи на горния катъ на малката си кѣшичка. Той на прѣсти приближи до низкото прозорче и погледна вънъ. Трима германски войници, наметнати съ черни мушамы отъ буна и въоръ-жени съ автоматични пушки, се бѣха изправили до моторетката си и раз-гледжаха пустата улица. Малко следъ тѣхъ профуча и втора и трета мото-ретка и спрѣха до първата. Герман-

скитѣ войници запалиха папириси и по-почнаха да чистятъ наслоилата се по-политѣ на мушамитѣ имъ калъ.
— Господи-и-и! — рече си дѣдо Божилъ — тѣ дойдоха, а нѣма кой да ги посрещне. Хай, хай! Че ние-тукъ да не сме поганци, та да ги ос-тавимъ на улицата?
Старецътъ метна вълненъ шалъ на плещитѣ си, прекръсти се смирено и изъ задния вратникъ на кѣшката из-лѣзе въ една глуха улличка. Прикри-вайки се покрай стеницѣ, той изхо-ди още две-три уллички, прекоси мег-дана и кривина налѣво, влизайки бър-зо въ черковния дворъ. А две мину-ти следъ това дѣдо Божилъ вече се качваше бавно по стрѣмнитѣ стѣби на камбанарията. Като влѣзѣше горе, той подаде глава презъ оградата на площадката и поразгледа наоколо. Градчето бѣше свило уплашеното си сърдце и едва дишаше. Германскитѣ войници все още стоеха отатѣкъ до стената и тихо си приказваха. Въ дѣс-но, по златистия пѣсчѣнъ брѣгъ на Злетовската рѣка, десетина сръбски войници плашливо се криеха изъ цѣв-налитѣ върби и дърѣха подслонъ. Дѣ-до Божилъ видѣ това, махна съ ржка и хвана инстинктивно вжето на кам-баната. Радостенъ звѣнъ отекна отъ висинето и се разлѣ надъ изплашения градъ.
— Данъ, дунъ! Данъ, дунъ! — се-носѣше тържествено камбанниятъ гласъ и будѣше недоумение въ изтрѣпна-лия народъ.
— Какво ли ще е пакъ това се-

— питаха се мнозина, като предпаз-ливо напускаха скривалищата си и плахо прилепяха изплашени лица до стѣклата на прозорцитѣ.
Но камбаната изведнажъ престана да бие. Дѣдо Божилъ отпусна вжето и се замисли.
— Е хе-е-е! Че какъ можахъ да забравя това! — рече си. — Ей сега ще натамамимъ всичко...
И той слѣзе нѣколко стѣпала по-надолу по стѣлбата, отиѣри съ ржка по дѣскитѣ и заклати радостно глава. Сетне въврѣжилеститѣ си прѣсти въ една цѣпнатина на стѣпалото и из-пѣшка. Скрѣсна дѣската и се разце-пи. Още единъ старчески напѣтъ и тя съвсемъ отхвъркна настрана. Раз-кри се черна дупка задъ стѣблитѣ. Дѣдо Божилъ цѣхна ржката си вжтре и скоро напита нѣщо. А когато я из-вади, кокалеститѣ му прѣсти стискаха едно вълнено българско знаме, увито около кѣжа, добре изгладена дръжка.
Стариятъ клисаръ се прекръсти и цѣлуна благоговѣйно знамето. Нѣкога, презъ страшнитѣ дни на 1918 г., ко-гато българската войска съкрушено напускаше тия мѣста, той бѣше отка-чилъ знамето отъ върха на камба-нарията и го бѣше скрилъ въ тази дуп-ка. Никой въ Злетово не знаеше тай-ната му. Упоритиятъ българинъ цѣли двадесетъ и две години я кри, докато-даде Богъ това знаме отново да въ-вести свободата въ поробения градъ и да се разлѣ надъ камбанарията.
Дѣдо Божилъ, вече доволно умо-крѣнъ, покачи се пакъ на площад-

ката горе и почна да отива зна-мето. Багритѣ му бѣха овехтѣли. На много мѣста бѣше орѣфано отъ мол-ци и разкжсано. Старецътъ по-гледна пакъ отъ върха на камба-нарията и видѣ нѣщо друго. Злетовчани бѣха чули радостния звѣнъ на чер-ковната камбана и предпазливо изли-заха на улицата, гледайки къмъ него. Тогава дѣдо Божилъ, съ просълзени очи, развѣ скѣпото българско знаме отъ височината и поздрави съ него съгражданитѣ си, честитвайки имъ свободата. И като улови съ лѣвата ржка отново вжжетата на камбаната която почна да бие радостно, кли-сарътъ се покачи на оградата на пло-щадката и се помѣжи да закрепилъ стѣсната си ржка въ една цѣпнатина разкжсаното старо знаме. Отсрещ-ния дворъ на сръбския полицейски участѣкъ пропукаха пушки. Чу се трѣскътъ и откъмъ шубрацитѣ на рѣката, дето се криеха и се из-тегляха сръбски войници. Нѣщо пар-на въ хълбока дѣдо Божила, но той продължаваше да бие камбаната и да закрепва на височината знамето. На-родътъ наизкача окураженъ по ули-цитѣ. Нѣкой викаше нѣщо отдолу

и му махаше насърчително съ ржка. Група дечица обиколиха германскитѣ войници, поднасяха имъ канчета съ вино и галѣха съ слабитѣ си ржчици окаленитѣ колела на мотореткитѣ.
А стария клисаръ, стѣпилъ здраво високо на пармаклѣка, биеше усърдно камбаната и се мѣчеше да закрепилъ по-здраво старото българско знаме. И когато вжтърѣтъ удари въ него и те-се развѣ радостно, поздравлявайки съ новата свобода измѣнения градъ, отново пропукаха пушки и вражески куршумъ проби гърдитѣ на стария клисаръ. Коваренъ врагъ изъ засада стреля по него и го рани смъртно.
Дѣдо Божилъ изпѣшка глухо, из-пустна вжето на камбаната и се-струполи мъртъвъ на пармаклѣцитѣ на камбанарията...
Радостниятъ звѣнъ замлъкна. На-родътъ долу онѣмѣ отъ болка. Една моторетка профуча и се отпрати къмъ сръбския полицейски домъ, а вж-търѣтъ развѣ победно старото бъл-гарско знаме и разкжсанитѣ му и овехтѣли дипли покриха и увиха из-стиващото тѣло на сѣлния злетовски клисаръ...

Василь Павурджиевъ